

paa billige Betingelser, i hvert Fald blev det oplyst af den ærede første Taler i Gaar, den tidligere Ordfører for Udvalget (N. Pedersen), at Staten vilde tjene paa sine Penge ved at laane ud til disse Husmænd. Foranstaltningen kan da ikke betragtes som et Offer fra Statens Side, endnu mindre, som der er blevet sagt, som en Gave. Det, det drejer sig om, er at faa Sagen ordnet saaledes, at det bliver Samfundet og Statskassen, der overtager den Risiko, det er for en Mand at begynde uden Kapital paa en saadan Plet Jord, enten den nu bliver paa 3½ eller 5 Tdr. Land eller større — jeg vilde nødig, den skulde blive mindre. Det er noget, som enhver, der har med Landbruget at gøre, ved, at det er forbundet med Risiko at begynde helt paa bar Bund — kan man godt sige her, hvor der skal bygges paa en Ejendom, der ikke i Forvejen er indrettet som selvstændigt Husmandsbrug. Det kan være, det kan gaa heldig, hvis alting gaar til den rigtige Side, men hvis de Uheld, som bleve nævnte af et æret Medlem i Gaar, træffe ind, er der absolut Risiko ved at overtage en saadan Ejendom uden at have videre Driftskapital og paa saadanne Vilkaar, at man skal forrente det meste af Kapitalen, der sidder i Ejendommen. Derfor tror jeg, at skulle vi løse denne Opgave, drejer det sig først og fremmest om at faa slaaet fast, at det er Samfundet, der skal overtage denne Risiko. Men jeg kan ikke se, at der i det Lovforslag, som vi have faaet ned fra Landstinget, er den ringeste Antydning heraf. Ville vi sammenligne det med det Lovforslag, der i Fjor sendtes derop herfra, se vi, at ikke alene ere de Betingelser, under hvilke Landarbejderne kunne faa Jord, daarligere i Landstingets Forslag — det er tilstrækkelig oplyst af den ærede Ordfører fra i Fjor (N. Pedersen) i det Foredrag, han holdt i Gaar, hvorfor jeg ikke skal komme videre ind derpaa — men det forlanges ogsaa, at Landarbejderen skal have en ikke helt lille Kapital for at kunne overtage Jorden. I denne Henseende er Samfundets Risiko altsaa ringe, medens Forslaget netop skulde gaa ud paa at gøre Statens Risiko saa stor som muligt, for at de, der skulle overtage en Lod, kunne faa saa lille en Risiko som muligt. Man skal jo se at faa Folk til at tage fat paa at drive saadan en Lod, og det faa vi dem kun til, naar Samfundet vil overtage den Risiko, som er forbunden med at drive en saadan Plet Jord. Jeg var i Fjor udførlig inde derpaa og skal derfor ikke nu

sige det samme igen. De paagældende skulle have Lodden saaledes, at de i de første Aar, indtil Lodden kommer i Stil og kan drives som et selvstændigt Jordbrug, sidde med et billigt eller helt rentefrit og afdragsfrit Laan. Hvorledes det i det enkelte skal ordnes, kan man altid tales ved om, men denne Begyndelse maa der være, og jeg kan slet ikke forstaa, hvorledes den ærede Landbrugsminister kan mene, at naar vi senere hen skulle til at tage Renter og Afdrag af en Kapital, som Landarbejderen i Begyndelsen har faaet uden Renter og Afdrag, vil det blive en Skuffelse for ham. Nej, de Folk, der skulle overtage Lodderne, ville godt forstaa, at i de første Aar, indtil de have faaet den i ordentlig Stil, saa at de kunne give Udbytte, slippe de en Smule billigere end senere. Netop det skulde jo være en af Drivfjedrene for Landarbejderen til at overtage en saadan Plet Jord. Dersom der ikke kan gives Begunstigelser i saa Henseende, tror jeg ikke, der bliver naaet noget. Jeg vil derfor slaa fast, at der er en virkelig Principforskel imellem de to Lovforslag, og saa længe Landstinget ikke vil anerkende, at Samfundet maa overtage den Risiko, som er forbunden med, at en Landarbejder overtager en saadan Plet Jord — større eller mindre, det kunne vi enes om — tror jeg ikke, at der er Udsigt til at faa Spørgsmaalet løst. Bliver det ikke anderledes, end at man siger til Landarbejderne: naar I have 800 Kr., kunne I faa et Laan af Statskassen, tror jeg, som det blev sagt i Gaar, at der ikke vil blive synderlig Brug for Lovén. Det kunde da være, at de Millioner, der stilles til Raadighed, ikke vilde blive brugte, fordi ingen havde Lyst til at benytte et saadant Lovforslag.

De Ændringer, der ere komne ind i de enkelte Paragraffer, ere alle blevne saa udførlig omtalte, at jeg ikke skal indlade mig videre paa dem. Der er i § 7 sat en Slutning til, som vi ikke havde i Fjor, og som gaar ud paa, at Kommissionens Formand skal være berettiget til at lade Ejendommens Laaneværdi fastsætte ved Taksation efter Reglerne for Udlaan af umyndiges Midler. Det forekommer mig, at selv om der, som det fra flere Sider i Gaar blev indrømmet, kan være nogen Grund til at indsætte en saadan Bestemmelse, er den meget uklar, som den staar her. Skulle vi have den, tror jeg, den maa omredigeres. Jeg fik det Indtryk af den ærede Landbrugsministers Udtalelse, at det var egentlig kun i de Tilfælde, hvor vedkom-